

FÖRSLAG PÅ YTTRANDE

Nacka kommun Dnr: KFKS 2023–00732

UBN-2023-00221

Remitteringsinstans Dnr: U2023/01873

Nacka kommuns yttrande över betänkandet Informationsförsörjning på skolområdet Skolverkets ansvar (SOU 2023:21) från Utbildningsdepartementet

Sammanfattning

Nacka kommun vill framhålla behovet av en långsiktig lösning för att undanröja de svårigheter och negativa effekter som förändringen av möjligheten att få tillgång till skolinformation inneburit för kommunen men även för elever och vårdnadshavare samt andra aktörer inom utbildningsområdet.

Det är dock viktigt att en sådan lösning inte fördyrar eller försvårar möjligheterna för kommuner och huvudmän att följa upp och utvärdera utbildningars kvalitet. Nacka kommun ser behov av ytterligare information och risker med utredningens förslag. Som alternativ lösning förespråkas en ändring i offentlighets- och sekretesslagen så att ordningen som gällde innan 2020 kan fortgå. I det fall utredningens förslag genomförs understryks vikten av att utbildningsstatistikens kvalitet förblir intakt samt av att inte reglera Skolverket alltför detaljerat vad gäller möjligheten att publicera nya mått på kvalitet och likvärdighet. Därtill önskas framhålls behov av ytterligare uppgifter i nuläget i kommunens utbildningsverksamhet.

Nacka kommuns överväganden

Övergripande synpunkter

Tillgång till grundläggande information om offentligt finansierade skolor (inklusive förskola och fritidshem) är grundläggande i det svenska skolsystemet. Exempel på sådana uppgifter är elevernas antal och sammansättning, personalens utbildning, kunskapsresultat, bedömningar av Skolinspektionen i kvalitetsgranskningar och tillsyn, enkätresultat från elever och föräldrar och liknande. Sådana uppgifter är avgörande för att vårdnadshavare ska kunna göra informerade val av förskola och skola till sina barn. Utan dessa uppgifter förhindras och fördyras det systematiska kvalitetsarbetet, från skolnivå upp till statlig nivå. Likaså försvåras skolrelevant forskning men även Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskningar. Sammantaget innebär det att arbete

med att säkerställa en likvärdigt hög kvalitet i utbildningen för alla barn och elever avsevärt försvåras.

Det är därför mycket angeläget att en långsiktig lösning kommer på plats och att en sådan inte fördyrar eller försvårar möjligheterna för kommuner och huvudmän att följa upp och utvärdera utbildningars kvalitet. En långsiktig lösning behöver göra det möjligt att på olika nivåer i skolsystemet utveckla nya sätt att mäta förskolors och skolors kvalitet på och som även ger möjlighet att kunna jämföra sig med andra skolor, kommuner och huvudmän.

Alternativt förslag

Oavsett om skolenheten drivs i kommunal eller fristående regi gäller skollag, läroplaner och andra nationella styrdokument. Finansieringen är offentlig och godkännande för enskilda huvudmän krävs från antingen kommun (förskola) eller stat (skola). Att grundläggande information rörande enskilda huvudmän inte skulle kunna tillhandahållas så som gjordes innan 2020 är uppenbarligen något som förbisets av lagstiftarna som utformat skollagen sedan början av 1990-talet. En långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet bör enligt Nacka kommun i första hand sikta in sig på att ändra offentlighets- och sekretesslagen så att undantag från sekretess görs för den typ av uppgifter som nämnts ovan för offentligfinansierade utbildningar inom skolväsendet. En sådan ändring syftar till att det mål- och resultatstyrda, decentraliserade, skolväsendet inkluderande mångfald och valfrihet i praktiken ska kunna fortsätta så som var tänkt före praxisändringen år 2020.

Fördelar med en sådan lagändring är att det inte kräver följdändringar i form av myndighetsförändringar eller nya detaljregleringar om informationsförsörjningen inom skolområdet. Det framstår därtill vara mer kostnadseffektivt.

Behov av ytterligare information och flexibilitet

Om lösningen på aktuell problematik i stället sker genom utredningens förslag med att SCB:s uppgifter förs över till Skolverket är det av stor vikt att säkerställa att expertisen inom statistikområdet bibehålls på samma nivå som idag, så att inte kvaliteten i utbildningsstatistiken äventyras. Informationsförsörjningen behöver också säkerställas utan uppehåll, det vill säga även under den tid som myndigheterna ska ställa om till den nya ordningen.

Nacka kommun vill också föra fram vikten av att inte detaljreglera informationsinhämtningen mer än i dag eftersom det riskerar att fördyra och försvåra utvecklingen av nya kvalitetsmått inom skolområdet.

Utredningen föreslår också en ny förordning, som ska ersätta redan befintliga förordningar. Nacka kommun vill här framföra vikten av att i det fall en ny förordning

beslutas, minska detaljeringsgraden i regleringen av vilken typ av data som Skolverket ska tillhandahålla. Det är av stor vikt att Skolverket har möjlighet att utveckla informationen, så att fler relevanta mått kan redovisas ned på enhetsnivå.

Exempelvis saknas idag

- information om de nationella provresultaten i årskurserna 3 och 6 nedbrutet utifrån elevers bakgrund (föräldrars utbildningsnivå, utländsk/svensk bakgrund). Denna information finns i dag enbart för slutbetygen i årskurs 9. Detta gör att underlag för att följa upp skolornas kompensatoriska uppdrag i låg- och mellanstadiet försvåras.
- Information om elevers måluppfyllelse i läsförståelse i årskurs 1, för vilket det finns nationella kriterier ("bedömningsgrunder" i kursplanen) för hur långt elever förväntas ha nått.
- Information om elevers progression (resultatutveckling) mellan de årskurser där det finns nationella bedömningsgrunder/betygskriterier i olika ämnen.
- Information om skolors "value added", det vill säga ett bättre mått på skolors kvalitet än vad som finns tillgängligt idag.
- Information på skolenhetsnivå om tillgången till legitimerade och behöriga lärare i fritidshemmen, trots att det finns ett lagkrav på legitimation för att vara behörig för undervisning i fritidshem.

I de flesta exempel som nämns ovan kan kommunen i dag specialbeställa information från SCB. Det är dock mer kostsamt för kommunen än om informationen hade funnits tillgänglig på Skolverkets webb. Om uppgifterna publicerades skulle det även möjliggöra jämförelser med andra skolor, kommuner, län eller riket.

Nacka kommun vill mot ovanstående bakgrund understryka vikten av

-att en långsiktig lösning fortsatt gör det möjligt för kommunen att få tillgång till denna typ av uppgifter, från ansvarig myndighet.

- att tillräcklig flexibilitet kommer finnas för att Skolverket ska kunna utveckla informationen som publiceras, utöver vad de hade på plats före år 2020. De uppgifter som kan behövas i framtiden i arbetet med att säkerställa likvärdighet och hög kvalitet för alla barn och elever samt för att informera vårdnadshavare inför val av förskola och skola går inte att förutsäga idag. Ovan ges bara några exempel på vad som skulle behöva utvecklas i nuläget.

Namn
Kommunstyrelsens ordförande
Nacka kommun

Namn
Stadsdirektör
Nacka kommun